

Decizia nr. 11/2021 privind Dosarul nr. 1.128/1/2021 având ca obiect recursul în interesul legii promovat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea în mod unitar a dispozițiilor art. 37 din Codul penal - "Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă"

În vigoare de la 22 septembrie 2021

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 909 din 22 septembrie 2021. Formă aplicabilă la zi, **23 septembrie 2021**.

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

Dosar nr. 1.128/1/2021

Corina-Alina Corbu	- președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Daniel Grădinaru	- președintele Secției penale
Laura-Mihaela Ivanovici	- președintele Secției I civile
Marian Budă	- președintele Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor	- președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Alexandra Iuliana Rus	- judecător la Secția penală
Leontina Șerban	- judecător la Secția penală
Ștefan Pistol	- judecător la Secția penală
Rodica Cosma	- judecător la Secția penală
Alin Sorin Nicolescu	- judecător la Secția penală
Constantin Epure	- judecător la Secția penală
Lavinia Valeria Lefterache	- judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog	- judecător la Secția penală
Simona Elena Cîrnaru	- judecător la Secția penală
Săndel Lucian Macavei	- judecător la Secția penală
Simona Daniela Encean	- judecător la Secția penală
Oana Burnel	- judecător la Secția penală
Eleni Cristina Marcu	- judecător la Secția penală
Elena Barbu	- judecător la Secția penală
Georgeta Stegaru	- judecător la Secția I civilă
Mihaela Paraschiv	- judecător la Secția I civilă
George Bogdan Florescu	- judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Dorin	- judecător la Secția a II-a civilă
Virginia Filipescu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Pe rol se află Dosarul nr. 1.128/1/2021 având ca obiect recursul în interesul legii promovat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea în mod unitar a dispozițiilor art. 37 din Codul penal - "Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă".

Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii este constituit conform prevederilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală, art. 34 alin. (2) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Corina-Alina Corbu.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă, procuror-șef al Biroului de reprezentare, Serviciul judiciar penal, Secția juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Adina Andreea Ciuhan Teodoru, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 35 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

După prezentarea referatului de către magistratul-asistent, președintele Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că în cauză nu sunt cereri de formulat, chestiuni prelabile de invocat, a solicitat doamnei procuror Marinela Mincă să susțină punctul de vedere asupra recursului în interesul legii ce face obiectul cauzei de față.

Reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror Marinela Mincă, a arătat că examenul hotărârilor judecătorești reliefează existența a două orientări jurisprudențiale cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

Susținând punctul de vedere al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror Marinela Mincă a apreciat ca fiind corectă opinia exprimată în orientarea jurisprudențială minoritară în sensul că dispozițiile art. 37 din Codul penal privind recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sunt aplicabile doar în faza de executare, în cauze având ca obiect modificarea pedepsei întemeiate pe art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală.

În argumentarea punctului de vedere s-a susținut că imposibilitatea aplicării art. 37 din Codul penal de către instanța care judecă o persoană condamnată definitiv pentru alte acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni și stabilirea unei pedepse pentru întreaga activitate infracțională sunt determinate de impedimente procedurale.

În acest sens s-a arătat că dispozițiile procesual penale în vigoare nu mai reglementează posibilitatea extinderii acțiunii penale cu privire la alte fapte în cursul judecății, aspect care conduce la inexistența unui instrument procesual adecvat care să permită desființarea unei hotărâri judecătorești definitive, anterioare, pronunțate doar pentru o parte a actelor de executare din conținutul unei infracțiuni continuate, iar art. 43 din Codul de procedură penală nu permite reunirea unei cauze soluționate definitiv.

Întrucât în actuala reglementare obiectul judecății nu se mai poate extinde, rezultă că instanța care soluționează acțiunea penală nu mai poate examina nicio faptă în plus față de cea cu care a fost investită, modificarea pedepsei fiind posibilă doar în faza de executare deoarece instanța investită cu acțiunea penală nu se poate (auto)investi și cu alte fapte, fie ele judecate definitiv sau nu.

În opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doar dispoziția cuprinsă în art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală reglementează procedura de modificare a unei pedepse aplicate prin hotărâre definitivă. Așadar, deși art. 37 din Codul penal permite recalcularea

pedepsei, textul nu poate fi aplicat decât în corelație cu dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală și, pe cale de consecință, modificarea pedepsei nu mai poate opera decât în faza de executare.

Pentru aceste considerente, doamna procuror a solicitat admiterea recursului în interesul legii formulat și stabilirea modului unitar de interpretare a dispozițiilor art. 37 din Codul penal.

Președintele completului, doamna judecătoreasă Corina-Alina Corbu, președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că nu mai sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a reținut dosarul în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE - COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept care a generat practica neunitară

Prin recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, înregistrat pe rolul instanței supreme la data de 16 aprilie 2021 cu nr. 1.128/1/2021, s-a arătat că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 37 din Codul penal, respectiv dacă aplicarea dispozițiilor anterior menționate poate fi dispusă de instanța investită cu judecarea altor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate pentru care anterior s-a pronunțat o condamnare definitivă ori doar de instanța de executare investită în temeiul art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, după rămânerea definitivă a hotărârilor de condamnare.

2. Examenul jurisprudențial

Problematica juridică supusă analizei și interpretării unitare decurge din evidențierea în cererea de recurs în interesul legii a două orientări jurisprudențiale:

2.1. Într-o primă orientare a practicii, s-a considerat că instanța investită cu judecarea unor acțiuni sau inacțiuni ce constituie acte materiale care intră în conținutul unei infracțiuni continuate pentru care anterior s-a pronunțat o hotărâre de condamnare definitivă nu poate face aplicarea art. 37 din Codul penal în cursul judecății, astfel că va aplica o pedeapsă doar cu privire la actele materiale care fac obiectul judecății, urmând ca persoana condamnată să formuleze o cerere de modificare a pedepsei, în temeiul art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, după rămânerea definitivă a celei de-a doua hotărâri.

Instanțele de judecată care au îmbrățișat această orientare jurisprudențială au apreciat că, în lipsa unei dispoziții procedurale similare celei prevăzute de art. 335 din Codul de procedură penală din 1968, nu pot recalcula pedeapsa în conformitate cu art. 37 din Codul penal deoarece nu sunt abilitate de lege să desființeze hotărârea definitivă de condamnare, să dispună reunirea cauzelor și să aplice o pedeapsă unică pentru toate actele materiale ce intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate.

Aceste instanțe au considerat că modificarea pedepsei, în sensul stabilirii unei pedepse unice, poate opera exclusiv în faza de executare, chiar și în situația în care legea penală mai favorabilă este Codul penal din 1969.

2.2. Într-o a doua orientare a practicii, instanțele de judecată au considerat că se impune aplicarea dispozițiilor art. 37 din Codul penal ori de câte ori se constată că obiectul judecății este constituit din acte materiale care intră în conținutul unei infracțiuni unice continuate pentru care inculpatul a fost condamnat definitiv.

În argumentarea acestor soluții s-a arătat că lipsa unei prevederi procesuale similare celei cuprinse în art. 335 din Codul de procedură penală din 1968 nu constituie un impediment în aplicarea tratamentului sancționator prevăzut de lege, respectiv recalcularea și stabilirea unei pedepse unice pentru toate actele materiale care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate.

Astfel, scopul urmărit de legiuitor a fost eliminarea procedurii reglementate de art. 335 din Codul de procedură

penală din 1968 privind extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale, nu și acela de a împiedica recalcularea pedepsei potrivit art. 37 din Codul penal.

Totodată, s-a susținut că a considera că modificarea pedepsei nu poate interveni decât în faza de executare ar face inaplicabile dispozițiile art. 37 din Codul penal privind tratamentul sancționator al infracțiunii continuate, iar stabilirea unei pedepse unice într-o astfel de ipoteză ar presupune formularea unei cereri ulterior rămânerii definitive a hotărârii, în faza de executare.

Mai mult, modificarea pedepsei subsecvent rămânerii definitive a hotărârii de condamnare este prevăzută și în alte situații care reclamă aplicarea unui tratament sancționator pentru întreaga activitate infracțională, cum ar fi concursul de infracțiuni, practica judiciară fiind unanimă în aplicarea dispozițiilor art. 39 din Codul penal de instanța învestită cu judecarea unei infracțiuni concurente, chiar în lipsa unei dispoziții procesuale în acest sens.

3. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Cu referire la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că dispozițiile art. 37 din Codul penal privind recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sunt aplicabile doar în faza de executare, în cauze având ca obiect modificarea pedepsei întemeiate pe art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală.

În argumentarea punctului de vedere s-a susținut că imposibilitatea aplicării art. 37 din Codul penal de către instanța care judecă o persoană condamnată definitiv pentru alte acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni și stabilirea unei pedepse pentru întreaga activitate infracțională sunt determinate de impedimente procedurale.

În acest sens s-a arătat că dispozițiile procesual penale nu mai reglementează posibilitatea extinderii acțiunii penale cu privire la alte fapte în cursul judecății, aspect care conduce la inexistența unui instrument procesual adecvat care să permită desființarea unei hotărâri judecătorești definitive, anterioare, pronunțate doar pentru o parte a actelor de executare din conținutul unei infracțiuni continuate, iar art. 43 din Codul de procedură penală nu permite reunirea unei cauze soluționate definitiv.

Ca atare, s-a apreciat că, spre deosebire de reglementarea anterioară, dispozițiile din Codul de procedură penală nu prevăd un instrument procesual adecvat pentru "extinderea obiectului judecății", adică posibilitatea instanței să judece și alte fapte decât cele cu care a fost învestită.

Astfel, reglementarea anterioară prevedea posibilitatea "extinderii obiectului judecății" și permitea să fie (re)analizate condițiile de existență ale infracțiunii continuate pentru acte materiale cu judecarea cărora nu fusese inițial învestită.

Or, în actuala reglementare, obiectul judecății nu se mai poate extinde și, subsumat acestei noi opțiuni de politică penală, instanța care soluționează acțiunea penală nu mai poate examina nicio faptă în plus față de cea cu care a fost învestită, modificarea pedepsei fiind posibilă doar în faza de executare deoarece instanța învestită cu acțiunea penală nu se poate (auto)investi și cu alte fapte, fie ele judecate definitiv sau nu.

În opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doar dispoziția cuprinsă în art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală reglementează procedura de modificare a unei pedepse aplicate prin hotărâre definitivă.

Așadar, deși art. 37 din Codul penal permite recalcularea pedepsei, textul nu poate fi aplicat decât în corelație cu dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală și, pe cale de consecință, modificarea pedepsei nu mai poate opera decât în faza de executare.

Chiar dacă art. 37 din Codul penal nu face această distincție, sintagma "este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni" poate fi interpretată și în sensul că alte acțiuni/inacțiuni ale infracțiunii continuate au fost descoperite în timpul judecății unora dintre actele componente ale acesteia; în realitate, lipsind cadrul procesual pentru ca dispozițiile art. 37 din Codul penal să poată fi

aplicate și în cursul judecății, singura interpretare posibilă este aceea potrivit căreia art. 37 din Codul penal reglementează doar modalitatea de stabilire a pedepsei în cadrul unei contestații întemeiate pe dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală.

4. Opiniile exprimate de specialiști

În considerarea art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, specialiștii din cadrul Universității București, Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași și Universității de Vest din Timișoara, precum și Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică a Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost solicitați să exprime un punct de vedere asupra chestiunii de drept soluționate diferit.

4.1. În punctul de vedere transmis, Facultatea de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a opinat în sensul că aplicarea art. 37 din Codul penal poate fi dispusă de instanța investită cu judecarea altor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate pentru care anterior s-a pronunțat o condamnare definitivă.

În susținerea punctului de vedere, pornind de la constatarea că dispozițiile Codului penal pot fi izvor al dreptului procesual penal, s-a precizat că art. 37 din Codul penal nu reprezintă o normă autonomă de drept penal material, în sensul că reglementează un drept potențial ce nu poate fi pus în aplicare în lipsa unei norme exprese de procedură.

Astfel, din modul de redactare a dispozițiilor art. 37 din Codul penal, s-a apreciat că poate fi determinată modalitatea de recalculare a pedepsei pentru infracțiunea continuată și pentru cea complexă, atât sub aspect substanțial, cât și sub aspect procedural.

Totodată, s-a susținut că pentru aplicarea art. 37 din Codul penal nu prezintă relevanță faptul că în conținutul actualului Cod de procedură penală nu mai este reglementată posibilitatea extinderii acțiunii penale pentru alte acte materiale în faza de judecată, extinderea acțiunii penale nefiind necesară în considerarea faptului că acțiunea penală a fost declanșată și exercitată până la epuizare în cauza în care s-a pronunțat o hotărâre definitivă de condamnare.

În concret, art. 335 alin. (2) din Codul de procedură penală din 1968 reglementa procedura de reunire a cauzelor în ipoteza menționată la art. 37 alin. (3) din același cod care prevedea expres că, în cazul infracțiunii continuate sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune, "cauzele trebuie să fie reunite întotdeauna".

Aceste prevederi din vechea reglementare nu au corespondent în actuala reglementare, motiv pentru care lipsa unor dispoziții procesuale similare în conținutul actualului Cod de procedură penală nu justifică excluderea aplicabilității art. 37 din Codul penal în faza de judecată.

S-a arătat că în legătură cu hotărârea definitivă anterioară nu se pune problema reunirii, în contextul în care nu se mai poate vorbi de exercitarea acțiunii penale cu privire la actele materiale pentru care s-a pronunțat o hotărâre definitivă.

De altminteri, în ipoteza aplicării art. 37 din Codul penal, rezolvarea cauzei nu se realizează în doi timpi, ci în mod unitar, prin sentința pronunțată asupra fondului cauzei, la fel cum se întâmplă în situația contopirii pedepselor pentru infracțiuni concurente, potrivit art. 40 din Codul penal sau în cazul stabilirii pedepsei în caz de recidivă.

În ce privește efectele aplicării art. 37 din Codul penal în faza de judecată, s-a susținut că se impune desființarea hotărârii definitive anterioare de condamnare.

Desființarea dispusă ca urmare a aplicării art. 37 din Codul penal este însă una atipică, pentru că ea nu are aptitudinea să producă consecințe similare celor ce se produc în urma desființării sau casării hotărârii definitive ca urmare a admiterii unei căi extraordinare de atac.

Astfel, prima hotărâre definitivă se bucură în continuare de autoritate de lucru judecat nu doar cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia, ci și cu privire la cuantumul sau

durata pedepsei aplicate, dat fiind că art. 37 din Codul penal condiționează recalcularea pedepsei de pedeapsa stabilită anterior.

În concret, în cazul aplicării art. 37 din Codul penal, desființarea hotărârii va opera în ceea ce privește aspectele care privesc individualizarea judiciară a pedepsei și individualizarea modalității de executare a pedepsei, limita minimă impusă instanței care procedează la recalculare fiind pedeapsa pronunțată anterior.

Într-o astfel de interpretare nu se poate pune problema încălcării principiului ne bis in idem, în condițiile în care ultima judecată este circumscrisă limitelor și obiectului judecării, astfel cum sunt stabilite prin rechizitoriu, prin prisma aspectelor care privesc existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Nu în ultimul rând s-a susținut că aplicarea art. 37 din Codul penal în cadrul judecării se impune din rațiuni de echitate, recalcularea pedepsei trebuind să îl aducă pe condamnat într-o situație identică sau cât mai apropiată de cea în care s-ar fi aflat dacă ar fi fost judecat la același moment pentru toate acțiunile din structura infracțiunii continuate. Descoperirea la momente diferite a acestor acțiuni/inacțiuni și instrumentarea succesivă a cauzelor referitoare la ele nu sunt împrejurări imputabile autorului și nu trebuie să constituie temeiuri pentru o agravare a situației sale. Totodată, s-a susținut că amânarea aplicării art. 37 din Codul penal pentru faza de punere în executare a hotărârilor definitive este de natură să afecteze justa înfăptuire a actului de justiție și credibilitatea justiției în materie penală.

Un ultim argument invocat în susținerea opiniei formulate se întemeiază pe faptul că ipotezele vizate de art. 37 din Codul penal și de art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală sunt diferite: prima presupune un proces penal pendinte, cea de-a doua se referă la situația în care subsecvent rămânerii definitive a unor hotărâri definitive se constată că acestea vizează "acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni".

4.2. Centrul de Cercetări în Științe Penale - Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara, în punctul de vedere comunicat, a susținut că aplicarea art. 37 din Codul penal poate fi dispusă de instanța investită cu judecarea altor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate pentru care anterior s-a pronunțat o condamnare definitivă.

În fundamentarea acestei opinii, ca argument de principiu au fost invocate dispozițiile art. 1 alin. (2) din Codul de procedură penală potrivit cărora: "Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare (...)", text ce constituie un îndreptar pentru aplicarea normelor de procedură penală în spiritul lor. O exercitare eficientă a atribuțiilor instanței de judecată este posibilă numai în cazul în care aceasta ar avea posibilitatea ca, în ipoteza investiției cu judecarea actelor noi din structura unei infracțiuni continuate, să procedeze la desființarea hotărârii definitive, urmată de judecarea inculpatului pentru toate actele materiale, în temeiul art. 37 din Codul penal.

Un al doilea argument l-a constituit faptul că din interpretarea literară a textului rezultă că aplicarea tratamentului sancționator al infracțiunii continuate se face la momentul judecării inculpatului pentru acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, nefiind prevăzută nicio limită privind faza procesuală.

S-a mai arătat că acceptarea opiniei contrare ar conduce la existența a două hotărâri judecătorești definitive pentru acte materiale diferite ce intră în structura aceleiași infracțiuni, urmând ca ulterior persoana condamnată să solicite modificarea potrivit dispozițiilor art. 585 din Codul de procedură penală, situație ce conduce atât la încărcarea instanțelor de judecată, cât și la obligarea condamnatului să obțină aplicarea dispozițiilor art. 35-37 din Codul penal prin intermediul unui nou proces.

Mai mult, există posibilitatea trecerii unui interval de timp semnificativ de la momentul rămânerii definitive a celei de-a doua hotărâri de condamnare și până la stabilirea unei pedepse unice pe calea contestației la executare, interval în care condamnatul ar putea să execute o pedeapsă mai mare decât cea aplicată ulterior, o parte din pedeapsa efectiv executată putând rămâne fără suport legal.

Totodată, dacă s-ar accepta că pedeapsa poate fi modificată numai în faza de executare, potrivit art. 585 din Codul de procedură penală, s-ar putea ajunge în situația în care anumite persoane condamnate, care nu

solicită modificarea pedepselor, să execute o pedeapsă mai mare decât cea care ar rezulta potrivit dispozițiilor care reglementează tratamentul sancționator al infracțiunii continuate.

4.3. Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în punctul de vedere comunicat, a susținut că aplicarea dispozițiilor art. 37 din Codul penal poate fi dispusă numai de instanța competentă, investită în temeiul art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, după rămânerea definitivă a hotărârilor de condamnare pentru acțiunile sau inacțiunile care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate.

În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că unicul mecanism procedural, prin intermediul căruia se realizează aplicarea dispozițiilor art. 37 din Codul penal, este reglementat în dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, care prevede posibilitatea modificării pedepsei în ipoteza în care, la punerea în executare a hotărârii definitive de condamnare sau în cursul executării pedepsei, se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive de condamnare, existența unor acțiuni ori inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate.

În această ipoteză, Codul de procedură penală, prin dispozițiile art. 585 alin. (2), atribuie competența de a modifica pedeapsa, în sensul recalculării acesteia pentru întreaga infracțiune continuată, instanței de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul în care persoana condamnată se află în stare de deținere, instanței corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

Reglementând în mod explicit în art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală mecanismul procedural prin intermediul căruia se asigură aplicarea art. 37 din Codul penal, Codul de procedură penală nu prevede, prin nicio dispoziție, posibilitatea aplicării art. 37 din Codul penal în cursul judecării în primă instanță de către instanța investită cu judecarea altor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate, pentru care anterior s-a pronunțat o hotărâre definitivă de condamnare.

Sub imperiul actualului Cod de procedură penală, obiectul judecării în primă instanță este limitat "la faptele și la persoanele arătate în actul de sesizare a instanței"; conform art. 371 din Codul de procedură penală, reunirea privește exclusiv cauzele aflate în cursul judecării, dispozițiile art. 45 alin. (2) din Codul de procedură penală excluzând posibilitatea reunirii unei cauze aflate în cursul judecării în primă instanță cu o cauză soluționată printr-o hotărâre definitivă de condamnare, iar vechile dispoziții - art. 335 din Codul de procedură penală din 1968, care permiteau extinderea obiectului judecării, nu au corespondent în legea de procedură penală în vigoare.

S-a opinat în sensul că, în conformitate cu legea de procedură penală în vigoare, prima instanță nu are un temei legal nici pentru extinderea obiectului judecării, nici pentru reunirea cauzelor și nici pentru desființarea hotărârii definitive anterioare.

În același sens s-a făcut trimitere la opinii exprimate în doctrina juridică de specialitate potrivit cărora art. 37 din Codul penal nu este aplicabil decât în corelație cu dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, care stabilesc că pedeapsa pronunțată poate fi modificată dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența de acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni. Prin urmare, din conținutul dispoziției procesuale menționate rezultă că modificarea pedepsei nu mai poate fi făcută decât în faza de executare, dat fiind faptul că noile dispoziții procesual penale nu mai prevăd instituția extinderii acțiunii penale.

De asemenea, având în vedere că noul Cod de procedură penală nu a reglementat în continuare instituția extinderii acțiunii penale la alte acte materiale (art. 335 din Codul de procedură penală anterior), s-a considerat că nu există norme de procedură pentru punerea în aplicare a art. 37 din Codul penal.

Nu se poate considera că absența unor astfel de norme procesuale constituie o omisiune a legiuitorului, întrucât prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2007 pentru aprobarea tezelor prealabile ale proiectului Codului de procedură penală se arată că se va elimina posibilitatea extinderii acțiunii penale.

S-a concluzionat în sensul că singura soluție pentru care există un temei juridic în prezent este ca instanța sesizată cu doar o parte a actelor materiale ale unei infracțiuni continuate să pronunțe o soluție în raport cu acestea, urmând ca ulterior, în cadrul procedurii reglementate în art. 585 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, să se dea o soluție în raport cu toate actele materiale ale infracțiunii continuate.

5. Raportul asupra recursului în interesul legii

Judecătorul-raportor, prin raportul întocmit în cauza privind recursul în interesul legii promovat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea în mod unitar a dispoziției prevăzute de art. 37 din Codul penal, a constatat că recursul în interesul legii este admisibil, apreciind ca fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 471 și 472 din Codul de procedură penală referitoare la titularul sesizării și la existența unei chestiuni de drept care a fost soluționată diferit de instanțele judecătorești, fiind depuse hotărâri definitive ce atestă existența unei jurisprudențe neunitare referitoare la problema de drept care constituie obiectul recursului în interesul legii.

Rezumând problema de drept care a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești, prin hotărâri judecătorești definitive, judecătorul-raportor, în esență, a apreciat că aplicarea tratamentului sancționator prevăzut de art. 37 din Codul penal este nu doar posibilă, ci chiar obligatorie în cursul judecății în primă instanță dacă sunt îndeplinite condițiile legale, existența unui proces în curs fiind chiar premisa textului legal care instituie implicit și o normă de competență în acest sens.

Astfel, recalcularea pedepsei aplicate prin hotărârea de condamnare anterioară, ținând seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, reflectă situația juridică reală, respectiv unicitatea ilicitului penal, și nu constituie o "extindere a obiectului judecății", în contextul în care simpla aplicare a tratamentului sancționator nu implică o judecată asupra acuzației penale în cauza rămasă definitivă.

Totodată, s-a susținut că interpretarea potrivit căreia tratamentul sancționator poate fi aplicat exclusiv în faza de executare este contrară atât dispozițiilor art. 37 din Codul penal, cât și celor prevăzute de art. 585 din Codul de procedură penală, norme ce au în vedere situații premisă distincte, și are ca justificare lipsa unor reguli procesuale a căror necesitate nu poate fi argumentată obiectiv. Singura limitare vizează faza judecății în primă instanță, în sensul că aplicarea tratamentului sancționator nu poate fi antamată direct în apel, limitare ce decurge însă din garanția dublului grad de jurisdicție în materie penală.

6. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

6.1. Analiza condițiilor de admisibilitate

Verificând regularitatea investiției, în raport cu prevederile art. 471 alin. (1) din Codul de procedură penală, care enumeră, în categoria subiecților de drept care pot promova recurs în interesul legii, colegiile de conducere ale curților de apel, se constată că această primă condiție referitoare la calitatea procesuală activă a titularului sesizării este îndeplinită.

De asemenea, verificând jurisprudența atașată actului de sesizare, care relevă soluționarea, în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive, a problemei de drept care face obiectul judecății, se constată îndeplinită și cea de-a doua condiție de admisibilitate prevăzută de art. 471 alin. (3) și art. 472 din Codul de procedură penală.

6.2. Dispozițiile legale supuse interpretării și aplicării unitare:

6.2.1. Dispoziții de drept material

6.2.1.a. Dispoziții din Codul penal în vigoare

Art. 35. - Unitatea infracțiunii continuate și a celei complexe

" (1) Infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv¹, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

¹ Prin Decizia nr. 368 din 30 mai 2017 (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017) Curtea

Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma "și împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.

(2) *Infracțiunea este complexă când în conținutul său intră, ca element constitutiv sau ca element circumstanțial agravant, o acțiune sau o inacțiune care constituie prin ea însăși o faptă prevăzută de legea penală.*"

Art. 36. - Pedepsa pentru infracțiunea continuată și infracțiunea complexă

" (1) *Infracțiunea continuată se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maxim se poate majora cu cel mult 3 ani în cazul pedepsei închisorii, respectiv cu cel mult o treime în cazul pedepsei amenzii.*

(2) *Infracțiunea complexă se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune.*

(3) *Infracțiunea complexă săvârșită cu intenție depășită, dacă s-a produs numai rezultatul mai grav al infracțiunii secundare, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată.*"

Art. 37. - Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă

" *Dacă cel condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată sau complexă este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată anterior.*"

6.2.1.b. Dispoziții din Codul penal anterior

Art. 41. - Unitatea infracțiunii continuate și a celei complexe

" *În cazul infracțiunii continuate și al infracțiunii complexe nu există pluralitate de infracțiuni.*

Infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

Infracțiunea este complexă când în conținutul său intră, ca element constitutiv sau ca element circumstanțial agravant, o acțiune sau o inacțiune care constituie prin ea însăși o faptă prevăzută de legea penală."

Art. 42. - Pedepsa pentru infracțiunea continuată

" *Infracțiunea continuată se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, la care se poate adăuga un spor, potrivit dispozițiilor art. 34 sau, după caz, art. 401 alin. 1.*"

Art. 43. - Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă:

" *Dacă infractorul condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată sau complexă este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată anterior.*"

6.2.2. Dispoziții de drept procesual

6.2.2.a. Dispoziții din Codul de procedură penală în vigoare

Art. 43 alin. (1) - Reunirea cauzelor

" *Instanța dispune reunirea cauzelor în cazul infracțiunii continuate, al concursului formal de infracțiuni sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune.*"

Art. 45 alin. (2) - Procedura de reunire a cauzelor

" *Cauzele se pot reuni dacă ele se află în fața primei instanțe, chiar după desființarea sau casarea hotărârii, sau în fața instanței de apel.*"

Art. 585 alin. (1)-(3) - Alte modificări de pedepse

" (1) *Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații:*

a) *concurusul de infracțiuni;*

b) *recidiva;*

c) *pluralitatea intermediară;*

d) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

(2) Instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul în care persoana condamnată se află în stare de deținere, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

(3) Sesizarea instanței se face din oficiu, la cererea procurorului ori a celui condamnat."

6.2.2.b. Dispoziții din Codul de procedură penală anterior

Art. 33. - Cazurile de indivizibilitate

" Este indivizibilitate: . . . c) în cazul infracțiunii continuate sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune."

Art. 37. - Cazuri speciale

" În cazurile de indivizibilitate prevăzute în art. 33 lit. a) și b), precum și în cele de conexitate, cauzele sunt reunite dacă ele se află în fața primei instanțe de judecată, chiar după desființarea hotărârii cu trimitere de către instanța de apel sau după casarea cu trimitere de către instanța de recurs.

Cauzele se reunesc și la instanțele de apel, precum și la cele de recurs, de același grad, dacă se află în același stadiu de judecată.

În cazul de indivizibilitate prevăzut în art. 33 lit. c) cauzele trebuie să fie reunite întotdeauna."

Art. 335. - Extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale

" Dacă în cursul judecății se descoperă în sarcina inculpatului date cu privire și la alte acte materiale care intră în conținutul infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată, instanța dispune, prin încheiere, extinderea acțiunii penale cu privire și la aceste acte și procedează la judecarea infracțiunii în întregul ei.

Dacă cu privire la unele din actele care intră în conținutul aceleiași infracțiuni s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă, instanța reunește cauza cu aceea în care s-a dat hotărârea definitivă, pronunțând o nouă hotărâre în raport cu toate actele care intră în conținutul infracțiunii, și desființează hotărârea anterioară.

Instanța este obligată să pună în discuție actele cu privire la care s-a dispus extinderea, făcând aplicație în ce privește încadrarea juridică și a dispozițiilor art. 334."

Art. 449. - Alte modificări de pedeapsă

" Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații:

a) concursul de infracțiuni;

b) recidiva;

c) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul când cel condamnat se află în stare de deținere ori în executarea pedepsei la locul de muncă, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau, după caz, unitatea unde se execută pedeapsa.

Sesizarea instanței se face din oficiu, la cererea procurorului ori a celui condamnat."

6.3. Cu privire la dezlegarea problemei de drept sesizate, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii reține următoarele:

Problema de drept soluționată diferit de instanțele judecătorești, ce face obiectul dezbaterii, este generată de abordarea diferită asupra posibilității aplicării tratamentului sancționator reglementat de art. 37 din Codul penal, în lipsa unor dispoziții procesual penale care să permită desființarea hotărârii definitive anterioare, reunirea cauzelor și pronunțarea unei hotărâri cu privire la toate actele materiale care intră în conținutul infracțiunii unice continuate.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii constată că pentru lămurirea problemei de drept se impune prezentarea parcursului evolutiv al practicii judiciare prin prisma

modificărilor intervenite în dispozițiile legale relevante.

Astfel, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor Codului penal anterior, practica judiciară a statuat constant și unanim în sensul că aplicarea tratamentului sancționator, constând în recalcularea pedepsei celui condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată prin stabilirea unei pedepse pentru infracțiunea săvârșită în întregul ei, revine judecătorului ulterior investit cu judecarea altor acte materiale care intră în conținutul constitutiv al acesteia, doctrina de specialitate fiind în același sens.

Această jurisprudență unitară și necontestată a avut ca fundament interpretarea literală coroborată a dispozițiilor art. 43 din Codul penal din 1969 și art. 449 din Codul de procedură penală din 1968, modificarea pedepsei în cursul executării constituind un remediu ce opera exclusiv în ipoteza în care se constata cu ocazia punerii în executare sau în cursul executării pedepsei existența a două sau mai multe hotărâri definitive pentru acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Se remarcă faptul că dispozițiile de drept material ce reglementează tratamentul sancționator aplicabil în ipoteza în care o persoană condamnată definitiv pentru o infracțiune continuată este judecată ulterior pentru acte materiale care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, precum și dispozițiile procesual penale vizând procedura modificării pedepsei în cursul executării nu au suferit modificări.

Astfel, atât dispozițiile art. 37 din Codul penal în vigoare, cât și ale art. 43 din Codul penal din 1969, purtând denumirea marginală "Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă", reglementează în mod identic tratamentul sancționator al infracțiunii continuate în ipoteza prezentată și prevăd că: "Dacă cel (infractorul - în Codul penal din 1969, n.r.) condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată sau complexă este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată anterior."

De asemenea, nici dispozițiile ce reglementează instituția modificării pedepsei în cursul executării nu prezintă deosebiri, art. 585 alin. (1) din Codul de procedură penală fiind identic cu art. 449 alin. (1) din Codul de procedură penală din 1968, în sensul că: "Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații: . . .c) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni."

Ca atare, interpretarea literală a normelor relevante nu justifică schimbarea intervenită în practica judiciară în ceea ce privește aplicarea tratamentului sancționator prevăzut de lege pentru infracțiunea unică, în formă continuată, de instanța investită să judece acte materiale care intră în conținutul constitutiv al acesteia, atunci când pentru unele acte materiale există o hotărâre rămasă anterior definitivă.

De altfel, orientarea jurisprudențială potrivit căreia nu este posibilă aplicarea normei de drept material (art. 37 din Codul penal) se bazează pe modificările intervenite în plan procesual, constând în aceea că, în Codul de procedură penală în vigoare, nu a fost preluată o dispoziție similară celei reglementate de art. 335 din Codul de procedură penală din 1968 cu denumirea marginală "Extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale".

Astfel, alineatul (2) al normei amintite prevedea că, în ipoteza în care "cu privire la unele din actele care intră în conținutul aceleiași infracțiuni s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă, instanța reunește cauza cu aceea în care s-a dat hotărârea definitivă, pronunțând o nouă hotărâre în raport cu toate actele care intră în conținutul infracțiunii, și desființează hotărârea anterioară".

Interpretând sistematic norma legală menționată, se observă că reglementarea procedurii extinderii acțiunii penale era nu doar justificată, ci și necesară pentru a integra coerent dispozițiile imperative ale art. 37 alin. (3) din Codul de procedură penală din 1968, care statua asupra obligativității reunirii cauzelor atunci când era incident cazul de indivizibilitate prevăzut de art. 33 lit. c) din Codul de procedură penală din 1968, respectiv "în cazul infracțiunii continuate sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune".

Așadar, procedura extinderii acțiunii penale pentru alte acte materiale în ipoteza prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul de procedură penală din 1968 reglementa în concret modalitatea de aplicare a dispozițiilor art. 37 alin. (3) din Codul penal din 1969, potrivit cărora "reunirea este obligatorie în toate cauzele" în cazul actelor materiale ce intră în conținutul unei infracțiuni unice continuate, atunci când, cu privire la unele dintre acestea, s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă. Ca atare, obligativitatea reunirii cauzelor și judecarea acestora de aceeași instanță reclamau desființarea hotărârii anterioare.

Trebuie subliniat că reunirea în procedura extinderii acțiunii penale pentru alte acte materiale opera în privința cauzelor și nu are semnificația "reunirii" actelor materiale într-o infracțiune unică în scopul de a aplica tratamentul sancționator pentru întreaga activitate infracțională. Absorbția juridică a actelor materiale în cadrul unei infracțiuni unice se reflectă din punct de vedere procedural în constatarea expresă a împrejurării că faptele constituie acte materiale ale aceleiași infracțiuni continuate, subsecvent analizării întrunirii condițiilor legale privind unicitatea infracțiunii, desființarea formelor de executare emise în baza condamnării anterioare și emiterea unor noi în executarea ultimei hotărâri, cu excepția situației în care se constată executată pedeapsa. Codul de procedură penală în vigoare nu a preluat obligativitatea reunirii cauzelor care au ca obiect acte ce alcătuiesc o singură infracțiune, cum este cazul infracțiunii continuate, al concursului formal de infracțiuni sau al infracțiunii complexe, reunirea cauzelor putând fi dispusă de instanță doar dacă acestea se află în fața primei instanțe sau în fața instanței de apel, așa cum prevăd dispozițiile art. 45 alin. (2) din Codul de procedură penală.

Această reglementare se înscrie în opțiunea de politică penală a legiuitorului în privința procesului penal, relevată de tezele prealabile privind elaborarea proiectului Codului de procedură penală, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 556 din 14 august 2007, în cuprinsul cărora se arată expres intenția de a elimina "posibilitatea extinderii acțiunii penale sau a procesului penal, instituții care duc la soluționarea cu întârziere a cauzei cu care a fost sesizată instanța. Cu privire la noile fapte descoperite în cursul judecății se propune desfășurarea de proceduri distincte de urmărire penală, pentru a nu se ajunge la întârzierea sau diluarea cauzei inițiale deduse judecății".

Ca atare, interpretarea istorico-teleologică nu conferă substanță tezei potrivit căreia lipsa unei proceduri similare celei prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul de procedură penală ar avea drept consecință imposibilitatea aplicării art. 37 din Codul penal.

Lipsa unei proceduri prin care cauzele să fie reunite atunci când pentru una din cauze s-a pronunțat o hotărâre definitivă nu atrage imposibilitatea aplicării tratamentului sancționator prevăzut expres de art. 37 din Codul penal, care nu presupune în mod necesar reunirea cauzelor și desființarea hotărârii anterioare ci, exclusiv, modificarea pedepsei prin recalcularea acesteia în raport cu întreaga activitate infracțională.

Consecințele modificării legislative se reflectă exclusiv în plan procesual, fără a se răsfrânge asupra tratamentului sancționator aplicabil și nu pot legitima înlăturarea aplicării normei de drept penal, care nu presupune reunirea cauzelor și, cu atât mai puțin, desființarea hotărârii de condamnare anterioară.

Recalcularea pedepsei operează chiar și în lipsa unor dispoziții similare art. 335 alin. (2) din Codul de procedură penală din 1968, deoarece suntem în ipoteza în care intervine o modificare a unei pedepse definitive, prevăzută de lege, modificare care nu afectează autoritatea de lucru judecat a hotărârii anterioare sub aspectul existenței faptei și vinovăției și nici chiar sub aspectul pedepsei, atât timp cât norma legală fixează limite minime pentru noua sancțiune, în sensul că pedeapsa nu poate fi mai mică decât cea pronunțată anterior. A considera că dispoziția în cauză nu își găsește aplicabilitate decât în faza de executare, în procedura prevăzută de art. 585 din Codul de procedură penală, nu doar că ar fi contrar normei legale, ci chiar inoportun, presupunând că, în cunoștință de cauză, instanța de judecată să facă abstracție de condamnarea anterioară și să oblige practic la declanșarea unei noi proceduri pentru rezolvarea situației juridice create.

Renunțarea la procedura prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul de procedură penală din 1968 privind

extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale concomitent cu menținerea dispoziției ce reglementează tratamentul sancționator al infracțiunii continuate reflectă opțiunea legiuitorului ca, în astfel de situații, fără a desființa hotărârea anterioară, deci cu respectarea autorității de lucru judecat a acesteia, să se procedeze totuși la modificarea pedepsei, mecanism pe care îl regăsim și în cazul concursului de infracțiuni, de altfel, când, fără a se desființa condamnarea anterioară, se stabilește o nouă pedeapsă care are în vedere situația juridică prin raportare la dispozițiile legale care stabilesc tratamentul sancționator, dispoziții de drept material.

Opțiunea aceasta reflectă cu precizie faptul că ceea ce se rejudecă într-o astfel de situație este cuantumul pedepsei aplicate, nu și existența faptelor și a probelor care să dovedească, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că actele materiale în raport cu care s-a statuat prin decizie definitivă există și au fost săvârșite de inculpat.

Prin urmare, interpretarea logico-juridică a textelor relevante nu atestă existența unui impediment procesual în aplicarea tratamentului sancționator prevăzut de art. 37 din Codul penal.

De altfel, nici în procedura modificării pedepsei în cursul executării prevăzută de art. 585 din Codul de procedură penală nu se prevede reunirea cauzelor și desființarea hotărârilor definitive, ci exclusiv modificarea pedepsei ca efect al constatării existenței unuia dintre cazurile prevăzute expres, printre care și condamnări distincte pentru acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Or, dacă în faza de executare a procesului penal aplicarea tratamentului sancționator nu este condiționată de desființarea hotărârilor pronunțate, în lipsa unei prevederi exprese contrarii, aceasta nu constituie o condiție nici pentru aplicarea directă a aceluiași dispoziții de instanța investită cu judecarea de alte acte materiale subsecvent rămânerii definitive a condamnării anterioare, cu atât mai mult cu cât art. 37 din Codul penal are ca premisă o judecată în curs pentru acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Mai mult, în practică se pot ivi situații în care omisiunea constatării existenței unei hotărâri de condamnare definitive pentru acte ce intră în conținutul infracțiunii unice ce face obiectul judecății și a aplicării tratamentului corespunzător să afecteze legalitatea încadrării juridice, situație ce nu poate fi remediată în faza de executare. Astfel, cu titlu de exemplu, reținerea de "consecințe deosebit de grave" se determină în cazul infracțiunii continuate prin raportare la paguba cauzată prin toate acțiunile sau inacțiunile prin care se realizează elementul material al laturii obiective a infracțiunii, în conformitate cu Decizia nr. XIV/2006, pronunțată în recurs în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite.

De asemenea, condamnarea la o pedeapsă distinctă pentru acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni poate prelungi executarea pedepsei închisorii dincolo de limitele legale, în situația în care cel condamnat a executat anterior o pedeapsă egală cu maximumul special sau orientată spre maximum, iar durata executată de acesta până la soluționarea cererii de modificare a pedepsei depășește maximumul special al pedepsei.

Cât despre ipoteza în care legea penală apreciată mai favorabilă este Codul penal din 1969, infracțiunea continuată fiind epuizată cât timp acesta a fost în vigoare, inculpatul nu ar putea beneficia de tratamentul juridic corespunzător legii penale identificate ca mai favorabilă, legea procesual penală fiind de imediată aplicare, un astfel de raționament fiind absurd.

Cu privire la această chestiune, trebuie subliniat că statuarea asupra legii penale mai favorabile se face prin luarea în considerare a multipli factori, a situației juridice în ansamblu. Ca atare, simplul fapt că tratamentul sancționator al infracțiunii continuate în ipoteza normei prevăzute de art. 37 din Codul penal nu a suferit modificări este insuficient pentru a concluziona că nu se pune problema aplicării legii în forma anterioară.

Sintetizând, aplicarea tratamentului sancționator prevăzut de art. 37 din Codul penal este nu doar posibilă, ci chiar obligatorie în cursul judecății în primă instanță dacă sunt îndeplinite condițiile legale, existența unui proces în curs fiind chiar premisa textului legal care instituie implicit și o normă de competență în acest sens.

Recalcularea pedepsei aplicate prin hotărârea de condamnare anterioară, ținând seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, reflectă situația juridică reală, respectiv unicitatea ilicitului penal, și nu constituie o

"extindere a obiectului judecării", în contextul în care simpla aplicare a tratamentului sancționator nu implică o judecată asupra acuzației penale în cauza rămasă definitivă.

Ca atare, pentru a da eficiență normei nu este necesară o procedură similară celei prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul de procedură penală din 1968, reunirea cauzelor și desființarea hotărârii anterioare fiind expresia necesității extinderii acțiunii penale și a obligativității reunirii cauzelor sub imperiul codului anterior, condiționări ce nu se regăsesc în actuala reglementare.

De altfel, nici procedura prevăzută de art. 585 din Codul de procedură penală nu conduce la desființarea hotărârilor definitive și nu există niciun argument rezonabil care să justifice teza potrivit căreia instanța în cursul judecării altor acte materiale ar trebui să poată desființa condamnarea anterioară pentru acte care constituie o infracțiune unică, în timp ce instanța de executare este dispensată de această condiție.

Interpretarea potrivit căreia tratamentul sancționator poate fi aplicat exclusiv în faza de executare este contrară atât dispozițiilor art. 37 din Codul penal, cât și celor prevăzute de art. 585 din Codul de procedură penală, norme ce au în vedere situații premisă distincte, și are ca justificare lipsa unor reguli procesuale a căror necesitate nu poate fi argumentată obiectiv. Singura limitare vizează faza judecării în primă instanță, în sensul că aplicarea tratamentului sancționator nu poate fi antamată direct în apel, limitare ce decurge însă din garanția dublului grad de jurisdicție în materie penală.

În fine, în considerarea și a principiului universal valabil ce călăuzește activitatea instanței de judecată, conform căruia orice normă juridică trebuie astfel interpretată încât să se identifice posibilitatea aplicării ei, iar nu să se motiveze imposibilitatea - *actus interpretandus est potius ut valeat quam pereat* - în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 37 din Codul penal, în ipoteza în care constată existența unei condamnări definitive pentru o infracțiune continuată, instanța investită cu judecarea unor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul constitutiv al aceleiași infracțiuni va proceda la recalcularea pedepsei ținând seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, va stabili o pedeapsă unică ce nu poate fi mai mică decât cea pronunțată anterior și va dispune anularea formelor de executare emise ca urmare a condamnării anterioare și emiterea unora noi în conformitate cu hotărârea pronunțată sau, după caz, va constata executată pedeapsa.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 473 și art. 474 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și stabilește că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 37 din Codul penal, în ipoteza în care constată existența unei condamnări definitive pentru o infracțiune continuată, instanța investită cu judecarea unor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul constitutiv al aceleiași infracțiuni va proceda la recalcularea pedepsei ținând seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, va stabili o pedeapsă unică ce nu poate fi mai mică decât cea pronunțată anterior și va dispune anularea formelor de executare emise ca urmare a condamnării anterioare și emiterea unora noi în conformitate cu hotărârea pronunțată sau, după caz, va constata executată pedeapsa.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 28 iunie 2021.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE
CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Adina Andreea Ciuhan Teodoru